

RØROS KOMMUNE

Tekniske områder

Klima- og Miljødepartementet
Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

Røros, 28.01.2019

Vår ref.
18/2668-2

Løpenr.
1149/19

Arkivkode
C50 &13

Saksbehandler
Magnus Borgos 72 41 94 54

Deres ref.

INNSPILL TIL NY STORTINGSMELDING OM KULTURMINNEPOLITIKKEN

Vi viser til invitasjon på regjeringens nettsider om å gi skriftlig innspill til ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken. Vi vil i den forbindelse benytte muligheten til å peke på en klar utfordring i bevaringsarbeidet i Røros kommune og verdensarvområdet Røros bergstad og Circumferensen som helhet, regelverket knyttet til uttak av naturstein.

Skifer har siden slutten av 1700-tallet vært et utpreget materiale til takteking på Røros. Fram til eternitten ble tatt i bruk var store deler av takene på både bolighus og uthus i Røros sentrum tekket med lokal skifer. I tillegg var skifer brukt til å kle grunnmurer ut mot gater på de større bolighusene i bergstaden. Med oppstarten av Uthusprosjektet i 1995 med fokus på istandsetting og tradisjonshåndverk, fikk skiferen etterhvert oppmerksomhet igjen, og det ble igangsatt kursing i både bryting av lokal skifer og legging.

Røros sentrum er regulert til bevaring med klare føringer på istandsetting av verneverdige bygninger med bruk av tradisjonelle materialer og teknikker, i tråd med at verdensarvområdene skal være fyrtårn for beste praksis for norsk og internasjonal kulturminneforvaltning. I dag er det igjen omtrent 40 tak med lokal skifer på bolighus innenfor verneområdet. De fleste av disse takene har behov for vedlikehold/repasjon de kommende årene. Røros kommune har i flere år bevilget tilskuddsmidler til istandsetting av skifertak på bolighus (verdensarvmidler fra Riksantikvaren). Kunnskapen om den lokale skiferen er også videreutviklet, både når det gjelder bryting og legging. Mens skiferen på 1900-tallet ble lagt direkte på papp legges den i dag på ei luftig tro lagt på sløyfer, med tett undertak under.

I dag finnes det ingen godkjente steinbrudd i Røros-området hvor det kan tas ut skifer til produksjon av takstein eller andre produkter som historisk har vært benyttet innenfor verdensarvområdet. Det finnes heller ikke andre godkjente uttak i Norge som har denne typen stein. I 2014 ble det innført nytt regelverk knyttet til uttak av naturstein i Norge. Dette har medført at det kreves driftskonsesjon for uttak av naturstein, uansett omfang. Dette medfører at det blir svært krevende å starte opp igjen uttak av lokal skifer i lovlige former siden formalkravene knytte til driftskonsesjon og ikke minst økonomisk sikkerhetsstillelse, krever mye kapital før en er i stand til å ta ut stein. Med tanke på at formålet med uttakene i første rekke vil

VERDEN SARV

INDUSTRI

KULTUR

Post/besøksadresse
Bergmannsg. 23
7374 RØROS
Tlf.: 7241 9400

Org.nr: NO 939 898 743 MVA
Bankgiro: 4280.05.23022
Postgiro: 0801.59.20301
postmottak@roros.kommune.no

*Pulsen
i fjellet*

være begrenset til å gjelde restaureringsformål vil det være svært krevende å få til dette økonomisk.

Gjennom blant annet Uthusprosjektet har Røros kommune de siste årene hatt stort fokus på å sikre seg brukt takskifer for å kunne ha et lager når det er behov for å reparere tak på både uthus og bolighus. Det har i flere tilfeller vært gitt tilskudd i form av takskifer til private huseiere. Så langt har vi klart å sikre nok skifer til å reparere eksisterende tak, men vi har ikke skifer til å tilbakeføre skifertak, enten det gjelder uthus eller bolighus. Byantikvaren avslår hvert år flere forespørsler om dette. Innen få år vil vi imidlertid heller ikke ha nok gjenbruksstein til å reparere eksisterende tak. På Røros finner vi den såkalte 5-kantskiferen, dvs. 5-kantet takstein, som er unik for Røros. Denne steinen er ikke lengre å få tak i brukt. Dette medfører at vi må benytte takstein av en annen type når vi skal reparere tak med 5-kantstein, som etter det vi kjenner til bare er brukt på Røros. I dag er det ikke lenger mulig å skaffe store nok brukte skiferplater til at grunnmurene på de fredete store bolighusene i Bergmannsgata kan repareres. Disse platene må tas ut fra brudd, men regelverket gjør som sagt dette svært vanskelig. Skiferen som er brukt på Røros er også mye brukt i de andre kommunene innenfor verdensarvområdet, særlig Holtålen, Os og Tolga. Vi opplever at etterspørselen etter skifer i disse kommunene også øker i takt med at fokuset på ivaretagelse av bygninger tilknyttet verdensarvverdiene øker.

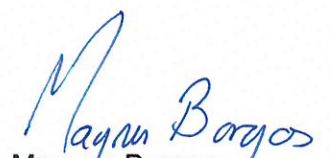
Røros kommune ber om at det arbeides for at regelverket for uttak av naturstein endres slik at det blir lettere å ta opp igjen gamle steinbrudd for å ta ut stein til restaureringsformål. Vi opplever det som svært frustrerende at vi blir møtt med et regelverk som er innført med tanke på stordrift av naturstein, og at dette gjør det svært vanskelig å ivareta verdensarvverdiene som både Norge og det internasjonale samfunnet er enige om skal forvaltes som vår felles kulturarv. Vi har i dag lokaliteter i både Røros og Os kommune hvor det er skifer av god kvalitet som kan benyttes til istandsetting av fredete og verneverdige bygninger innenfor verdensarvområdet. Vi har også håndverkere med kompetanse til både å ta ut skiferen, til å legge den og vi har økonomiske virkemidler for å gi huseiere tilskudd for å få arbeidet utført. Da blir det svært uforståelig at et regelverk som er utarbeidet med tanke på stordrift skal gjøre arbeidet svært vanskelig. Vi vil for øvrig også vise til lignende innspill fra Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider og NGU m.fl. til arbeidet med ny stortingsmelding. Dette viser at det er flere miljøer i Norge som har samme utfordring.

Vi vil forøvrig påpeke at det vil være svært viktig at den kommende stortingsmeldingen fastslår at verdensarvpolitikken slik den er beskrevet i St. meld. 35 (2012-2013) «Framtid med fotfeste» ligger fast, og at rammene rundt verdensarvarbeidet i Norge videreføres som i dag.

Vi viser forøvrig til innspill til arbeidet med ny Stortingsmelding fra Verdensarvrådet for Røros bergstad og Circumferensen.

Med hilsen

Kjersti Forbord Jensås
konstituert rådmann

Magnus Borgos
byantikvar